

АСОЦИАЦИЯ „ПРОЗРАЧНОСТ БЕЗ ГРАНИЦИ“

Гражданска
платформа за
открито и
отговорно
управление

СОЦИАЛНИ
ГРИЖИ
ЗА ДЕЦА В РИСК

ОБЩИНА ПЛЕВЕН

ПРОГРАМА

**ЗА ПО-ЕФЕКТИВЕН КОНТРОЛ НА МЕСТНО И РЕГИОНАЛНО
НИВО ПРИ ПРЕДОСТАВЯНЕТО НА СОЦИАЛНИ УСЛУГИ ОТ
РЕЗИДЕНТЕН ТИП ЗА ДЕЦА В РИСК (ЦЕНТРОВЕ ЗА
НАСТАНЯВАНЕ ОТ СЕМЕЕН ТИП)**

И

**ЗА НАСЪРЧАВАНЕ НА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕТО МЕЖДУ
ИНСТИТУЦИИ И СТРУКТУРИ НА ГРАЖДАНСКОТО
ОБЩЕСТВО**

**TRANSPARENCY
INTERNATIONAL
BULGARIA**

ICELAND
LIECHTENSTEIN
NORWAY

**eea
grants**

Настоящият документ е създаден в резултат на работата по проект „Гражданска платформа за отговорно и отчетно управление“, осъществен с финансовата подкрепа на Програмата за подкрепа на неправителствени организации в България по Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство. Цялата отговорност за неговото съдържание се носи от Асоциация „Прозрачност без граници“ и при никакви обстоятелства не може да се приема, че този документ отразява официалното становище на Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство и Оператора на Програмата за подкрепа на неправителствени организации в България.

АСОЦИАЦИЯ „ПРОЗРАЧНОСТ БЕЗ ГРАНИЦИ“
София 1463, ул. „Шандор Петъфи“ № 50, ет. 1
тел.: 02/9867713, 9867920
тел./факс: 02/9867834
mbox@transparency.bg
www.transparency.bg
<http://platformi.transparency.bg>

София, 2015 година

ПРОГРАМА

ЗА ПО-ЕФЕКТИВЕН КОНТРОЛ НА МЕСТНО И РЕГИОНАЛНО НИВО ПРИ ПРЕДОСТАВЯНЕТО НА СОЦИАЛНИ УСЛУГИ ОТ РЕЗИДЕНТЕН ТИП ЗА ДЕЦА В РИСК (ЦЕНТРОВЕ ЗА НАСТАНЯВАНЕ ОТ СЕМЕЕН ТИП)

И

ЗА НАСЪРЧАВАНЕ НА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕТО МЕЖДУ ИНСТИТУЦИИ И СТРУКТУРИ НА ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО

Осъществяването на обществен контрол върху работата на публичните институции е базисна предпоставка за работа на институциите в съответствие с обществения интерес и за реализирането на принципите на добро управление. Настоящият документ е фокусиран върху функционирането на относително нова, но изключително важна социална дейност – грижата за деца, настанени в центрове за настаняване от семеен тип. Към нейното качествено осъществяване е насочено не само вниманието на специалистите, работещи в тази област, но и на цялото общество. През последните години тече процес на закриване на домовете за деца, лишени от родителска грижа, и на създаване на домове от фамилен тип, в които тези деца трябва да получат грижа, защита и подкрепа за развитие, които да им позволят да получат своя равен шанс в живота и да дадат своя принос за обществото. За да бъде постигнат добър резултат от този процес е важно усилията на всички да бъдат съсредоточени в създаването на условия за ефективна работа на структурите, предоставящи този тип грижа, в осъществяването на адекватен контрол, който гарантира спазването на водещите стандарти, както и в извършването на периодична оценка на резултатите и, в случай на необходимост, предприемане на коригиращи действия.

Предложената програма за по-ефективен контрол и насърчаване на взаимодействието между структурите на гражданското общество и институциите на местно и регионално ниво няма претенцията да служи като документ, който формулира задължителни предписания относно предоставянето на този тип социални грижи. Тя отразява резултатите от гражданска инициатива, която има за основна цел да подкрепи усилията на всички основни участници, които имат ангажимент към израстването на децата в риск и да даде граждански принос за успешното функциониране на модела на централите за настаняване от семеен тип.

I. ОЦЕНКА НА НУЖДИТЕ, ПЛАНИРАНЕ НА ДЕЙНОСТИТЕ И СКЛЮЧВАНЕ НА ДОГОВОРИ ЗА ПРЕДОСТАВЯНЕ НА СОЦИАЛНИ УСЛУГИ ОТ РЕЗИДЕНТЕН ТИП ЗА ДЕЦА В РИСК (ЦЕНТРОВЕ ЗА НАСТАНЯВАНЕ ОТ СЕМЕЕН ТИП)

1. Оценка на нуждите, съобразена с демографските тенденции и реалната необходимост от създаване на центрове за настаняване от семеен тип

Значителна част от социалните услуги за деца от резидентен тип са създадени със значителен финансов ресурс от Структурните фондове на ЕС. Основният ресурс, мобилизиран до този момент е насочен към изграждането на

съвременна материална база, която създава по-добри условия за тяхното възпитание и израстване. Един от основните проблеми, които се очертават в настоящия момент (но ще се открояват в бъдеща перспектива) е несъответствието между броя на местата за настаняване, създадени и планирани за създаване в близките години, и реалния брой на децата, които биха имали нужда от услугите на тези съвременни центрове. В настоящия момент в редица общини капацитетът на изградените центрове не е усвоен. Несъответствието между необходимите и създадените ресурси е резултат от липсата на реална оценка на потребностите от различни видове услуги за деца в риск и от неадекватното планиране.

Този факт е известен в сектора на социалните услуги, но за съжаление, на него не се обръща достатъчно внимание или поне към настоящия момент няма индикации за предприемане на коригиращи мерки, които да възпрепятстват разпиляването на обществен ресурс и които фокусират усилията върху постигането на максимално ефективни резултати както за обществото, така и за децата, които са преки потребители на създаваните социални услуги. Наред с търсенето на решения относно успешната организация по предоставянето на тази услуга е необходимо да се направи и оценка на резултатите от предоставянето на друг модели за грижа за децата (например, приемната грижа, която се развива добре в някои общини и е утвърден модел в редица държави от Европа и САЩ). В тази връзка, като първо действие, е необходимо усилията да се насочат към извършването на адекватна оценка на нуждите от различните типове социални услуги за деца в риск и съобразно нея да се предприемат действия за развитие на системата от социални услуги от резидентен тип.

2.Подходящ избор на населени места за създаване на центрове, които позволяват успешна социализация на децата

Изборът на подходящи населени места е особено важна предпоставка за успешната социализация на децата, настанени в центрове от семеен тип. През последните години до голяма степен е преодолян проблемът, съществувал в предходни години – подобни домове да се изграждат в малки населени места, които не дават възможност за развитие на техния личностен потенциал и не предоставят широки перспективи за тяхното пълноценно включване в обществото. Практиката за изграждане на центрове на настаняване от семеен тип следва да възприеме като модел, от който не се правят изключения.

3.Прилагане на подход за финансово осигуряване, осигуряващ устойчивост и съчетаващ алтернативни и/или допълващи се механизми за финансиране

Ретроспективният поглед към процеса на създаване на центрове на настаняване от семеен тип показва, че основният механизъм за тяхното създаване и поддържане има следната логика – на първия етап се разкриват със средства от Структурните фондове на ЕС, а след това намират устойчивост като „делегирана държавна дейност“ заради осигуреното финансиране от републикански бюджет.

Този подход се разминава с принципа на децентрализация на финансови средства и управление на социалните услуги. За да бъдат преодолени дефицитите от неговото прилагане е *необходимо да се търсят алтернативни и/или механизми за финансиране на социалните услуги за деца* – местни фондове за набиране на средства, дарителски кампании сред гражданите и бизнеса и т.н. Това би създадо не само значително по-широка база за дейността на центрoвете, но и би създадо предпоставки за по-добро социално включване и реализация в бъдеща перспектива на децата.

4. Прекратяване на практиката за сключване на краткосрочни договори с външни доставчици на услуги като фактор, който създава неустойчивост

Един от проблемите, с които се сблъскват част от доставчиците на социални услуги, е *практиката за сключване на краткосрочни договори* за възлагане на тази дейност. Договорите се анексират година за година, което не дава необходимата сигурност, възпрепятства дългосрочното планиране на дейността и не създава условия за устойчиво развитие на социалните услуги. Освен че създава предпоставки за текучество на персонала (това означава и загуба на създаден административен капацитет), подобен подход създава ограничения и за кандидатстването по проекти, които биха могли да подобрят качеството на грижите за децата. В тази връзка е необходимо да *се преосмисли практиката за сключване на краткосрочни едногодишни договори и да се пристъпи към създаването на условия за по-дълготрайни договорни отношения между възложител и външни доставчици*, като договорите са с продължителност от минимум 3 години.

II. ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ДЕЙНОСТТА ПО ПРЕДОСТАВЯНЕ НА СОЦИАЛНИ УСЛУГИ ОТ РЕЗИДЕНТЕН ТИП ЗА ДЕЦА В РИСК (ЦЕНТРОВЕ ЗА НАСТАНЯВАНЕ ОТ СЕМЕЕН ТИП)

В процеса на изпълняване на дейността по предоставяне на социални услуги от резидентен тип (центрове за настаняване от семеен тип) е необходимо усилията да бъдат фокусирани в няколко основни насоки:

1. Осигуряване на необходимите финансови ресурси

Резултатите от наблюдението на дейността на доставчици във всички изследвани общите показват, че като цяло дейността не е достатъчно добре финансово осигурена и *съществува необходимост от повишаване размера на финансовите ресурси за издръжка на функциониращите центрове*. Средствата, които се предоставят към настоящия момент, не позволяват да бъдат мотивирани и задържани добрите специалисти, които могат да осигурят максимално качество на грижите за настанените деца. В тази връзка е необходимо да се подчертае, че

*спецификата на тази дейност предполага 24-часово предоставяне на качествени грижи на настанените деца. Нерядко става въпрос за грижи за деца, които имат специфични нужди и здравен статус, който изисква и *постоянни специализирани медицински грижи.**

Наред с това е необходима финансова подкрепа за дейността на други центрове за предоставяне на услуги за деца, които могат да оказват допълнителна подкрепа и развитие на деца в риск, в частност – на деца, настанени в центрове от семеен тип. В тази връзка може да се посочи примерът с дейността на съществуващия център за терапия на деца с увреждания и деца в риск във Враца. Дейността на съществуващия център може да се разглежда като допълнителен компонент, съдействащ за личностното развитие и по-нататъшно интегриране на децата в общността.

2. Развитие на човешкия потенциал на доставчиците на социални услуги и насърчаване на квалификацията на специалистите, работещи в тази сфера

Социалните услуги от резидентен тип за деца в риск на местно ниво се осъществяват в условията на постоянен дефицит на квалифицирани кадри поради ниското заплащане на този труд. Особено голям е дефицитът на медицински специалисти в ЦНСТ за деца с увреждания. За да бъде осигурявана социална услуга на най-високо ниво е необходимо да бъде разработен цялостен комплекс от мерки, които са насочени не само към *повишаване на заплащането на специалистите в тази област*, но и към *развиване на човешкия потенциал на доставчиците на социални услуги и на всички специалисти, работещи в сферата на социалните услуги* (в т.ч. и на служителите, които осъществяват методическа помощ/контрол).

С оглед на това, че като цяло социалната сфера е недофинансирана, липсата на достатъчно финансови ресурси се отразява негативно както на прякото изпълнение на социалните услуги, така и на капацитета на структурите, предоставящи тези услуги. От това страдат както получателите на социални грижи, така и специалистите в тази област. За да бъдат в състояние да отговарят на предизвикателствата в своята работа, *специалистите се нуждаят от квалификация, която да им позволи да работят на висотата на обществените очаквания и в съответствие със съвременните стандарти и постижения* в тази област. В тази връзка е необходимо усилията да бъдат фокусирани в следните насоки:

А) *Създаване на система за квалификация и текущо обучение на кадрите, работещи в сферата на социалните услуги (и конкретно на социалните услуги от резидентен тип – настаняване в жилища от семеен тип).* Такава система липсва към настоящия момент, но нейното създаване е належащо предвид необходимостта от създаване капацитет на нови доставчици на социални услуги, необходимостта от поддържане на изградения капацитет на доставчиците на социални услуги, както и необходимостта от предлагане на актуална информация, експертиза и практически знания относно работата на социалните

работници. В тази връзка би следвало да се положат целенасочени усилия за поддържане и развитие на капацитета на доставчиците на социални услуги.

Съществен потенциал в тази насока би имало и развитието на механизъм за взаимодействие между представителите на академичните среди и представителите на професионалната общност, ангажирани с предоставяне на социални грижи за деца в риск.

Б) *Създаване на условия за обмяна на опит и консолидиране на експертизата в сектора за предоставяне на социални услуги.* Наред с липсата на система за квалификация на кадрите, работещи в сферата на социалните услуги от резидентен тип, не съществуват и целенасочени усилия за обмяна на опит. В тази връзка би било удачно да се въведе практиката за провеждане на периодични годишни срещи (национални и/или регионални), на които доставчиците на конкретни социални услуги могат да обменят опит. В този процес е важно, също така, участието и на представители на институциите, ангажирани в социалната сфера. Подобен подход би преодолял ограниченията на съществуващото положение, при което липсва система за обмен на практическа информация относно успешни модели на работа и при което основните усилия са съсредоточени върху осъществяването на контрол и налагане на санкции.

3. Периодична оценка на ефективността на изискванията, заложи в методиките за работа и актуализиране при необходимост

В подкрепа на дейността на доставчиците на социални услуги и на звената, осъществяващи методическо ръководство и контрол са разработени поредица от документи, които задават правилата за работа, стандартите и критериите за предоставяне на съответния вид услуги. Практиката, обаче, доказва че *съществува необходимост от преосмисляне на част от създадените правила, което да позволи им практическото приложение.*

В тази връзка е необходимо да се установи *механизъм за периодично преразглеждане на правилата, с активното участие на доставчици на социални услуги, структури на институциите, осъществяващи методическо ръководство и контрол.* По този начин може да бъдат намерени разумни и работещи решения на възникващи проблеми, като например липсата на достатъчно персонал в периода на активни отпуски, осигуряването на постоянна квалифицирана грижа (в т.ч. и медицинска) грижа за децата, настанени в центрове от семеен тип.

На следващо място е необходимо извършването на *актуализация на стандартите и методиката за контрол върху социалните услуги за деца.* Обект на детайлен и задълбочен контрол и оценка следва да станат показателите, свързани с умственото, емоционалното и социално развитие на децата, както и до каква степен постигнатите резултати са съизмерими с вложените ресурси.

Макар и непряко свързан с този проблем, е необходимо да се подчертае необходимостта от разработване на *методически указания* за справяне с един от сериозните проблеми, с които се сблъскват семействата и институциите – *детската агресия*, която намира нови изразни форми и нови мащаби на разпространение. Разработването, трансферирането и разпространението ноу-

хау в тази насока би било полезно не само за семействата, които полагат грижа за децата, но и за служителите, специализирано работещи в тази сфера.

4.Търсене на адекватни решения относно максимално допустимата възраст на лицата, които са настанени в центрoвете за настаняване от семеен тип

Един от проблемите, които дори на този етап будят основание за тревога, е *срокт на престой на децата, ползващи услугите на центрoве за настаняване от семеен тип*. Резултатите от наблюдението в две от трите общини показват, че и към настоящия момент възникват трудности, свързани с използването на максимално дългия престой за настаняване на децата в услугата, което я превръща в подобие на институционална грижа поради липса на алтернативна услуга. В перспектива, такива случаи могат да се натрупат и да превърнат центрoвете за настаняване на деца в жилища от семеен тип в услуга за възрастни хора. На този потенциален проблем следва да се търси адекватно решение и то – в настоящия период, за да не бъде размита рамката на създадената услуга, съответно – да не бъдат търсени решения за постигането на целта на тази услуга.

Дори този проблем да не се прояви с очаквания мащаб, *възрастовият диапазон е твърде широк на настанените лица е твърде широк (7-29 години)* и вреди на качеството на услугата. В тази връзка е необходимо да се отбележи, че в бъдеща перспектива физическите параметри на средата трудно биха могли да бъдат приспособени така, че да задоволят потребностите на потребителите в такива широки граници.

5.Поддържане на процеса по създаване на по-добри условия за пребиваване в центрoвете за настаняване от семеен тип

Пряко свързан с предходния въпрос и въпросът за осигуряване *на среда, която създава по-добри условия на живот, учене и игри на децата*, настанени в ЦНСТ. В резултат на наблюдението бе констатиран пример, на който следва да се обърне внимание и да се търси адекватно решение: децата, които са живеели в ДДУИ, са разполагали с повече възможности за свободно движение в дворното пространство на дома, отколкото в центъра от семеен тип, в който са настанени. Въпреки че са настанени в база, която предлага по-добри условия за живот, се оказва, че възможностите за тяхното движение и игра са ограничени.

6.Създаване на практика за прилагане на щадящо към детето правосъдие

По оценки на представители на неправителствения сектор, работещи в тази област, все още не е утвърдена практика за прилагане на *щадящо към детето правосъдие*. По време на престоя в разглеждания тип социална услуга не са създадени максимални гаранции за правата на детето като участник в правни процедури. В тази връзка вероятно е необходимо въпросът да бъде поставен за

допълнително експертно разглеждане и за търсене на решения, отговарящи на максимално високи стандарти по защита правата на децата.

III. ЕФЕКТИВЕН КОНТРОЛ ВЪРХУ ПРЕДОСТАВЯНЕТО НА ПРЕДОСТАВЯНЕТО НА СОЦИАЛНИ УСЛУГИ ОТ РЕЗИДЕНТЕН ТИП ЗА ДЕЦА В РИСК (ЦЕНТРОВЕ ЗА НАСТАНЯВАНЕ ОТ СЕМЕЕН ТИП). НАСЪРЧАВАНЕ НА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕТО МЕЖДУ ИНСТИТУЦИИ И СТРУКТУРИ НА ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО

1. Оценка на ефективността на методите и средствата за контрол, като се постави приоритет на контрол върху качеството на предоставяните услуги

Резултатите от наблюдението показват, че една от най-силните страни на осъществявания контрол е контролът върху документална отчетност и поддържането на документацията в съответствие с изискванията на закона. Същевременно, по оценки на всички участници в този процес е налице доминиране на формалните критерии при извършване на контролната дейност: проверките са фокусирани основно върху документалното отчитане на дейността – поддържане на регистри, лични дела на ползвателите на услуги и другата задължителна документация. В центъра на вниманието не са поставени извършената педагогико-възпитателна работа с децата, грижата за тяхното развитие, постигнатите резултати и т.н. Това до определена степен дава основание за оценка, че контролът изглежда формален и *дава приоритет на формалните, а не на съдържателните аспекти от работата*. Негативният ефект от подобен подход крие потенциал за пренасочване на вниманието върху създаването на качествени документи, а не върху предоставянето на качествени услуги.

Поради тези причини е необходимо *контролиращите органи да преосмислят методите и средствата за осъществяване на контрол, така че да стимулират подобряване качеството на услугата, а не само на нейното документално отчитане*.

2. Осигуряване на механизми за ефективна обратна връзка при извършен контрол на дейността относно управлението и качеството на изпълнение на услугата към всички заинтересовани страни.

Всяка осъществена проверка, независимо от повода и от контролиращата институция, следва да завършва с писмен протокол, който е подписан от двете страни – контролиращ органи и ръководител на услугата, в който има ясни констатации и препоръки/предписания за подобряване на дейността. Липсата на обратна връзка относно резултатите от извършените проверки е проблем, който

възпрепятства усилията за отстраняване на пропуски и за подобряване качеството на извършваната дейност.

Резултатите от наблюдението показват, че проверките невинаги завършват с писмен протокол с констатации и предписания. В допълнение, дори и да съществува писмен документ, той невинаги се предоставя на ръководителя на съответната услуга. Подобен проблем е констатиран в две от трите изследвани общини. В тази връзка е необходимо *осигуряването на механизми за ефективна обратна връзка при извършен контрол на дейността относно управлението и качеството* на изпълнение на услугата към всички заинтересовани страни.

Наред с това, въз основа на проведените интервюта може да се твърди, че местните институции и доставчици на социални услуги работят в партньорство. От получените отговори на въпросите относно обмена на информация за извършени проверки и направените предписания, обаче, се установява, че местните структури нямат пълна информация за констатациите и последващия контрол. Предвид ангажираността на няколко институции в този процес – ДАЗД, АСП, общини – е необходимо *установяването на механизъм за съхраняване и обмен на информация, който позволява събирането на цялата информация от осъществяваните проверки в един масив*, който е достъпен за всички страни. Това би позволило осъществяването на по-цялостен и ефективен контрол върху доставчиците на социални услуги.

3. Координация на дейностите по контрол

Контролните органи които осъществяват контрол върху качеството на социалните услуги за деца на национално и местно ниво са два – инспектората към АСП и служителите на ДАЗД. В законодателството относително ясно са регламентирани правомощията на контролиращите органи, но не е ясно разписан механизмът на взаимодействие, както и случаите, в които това се налага. В резултат на това контролът може да се окаже *некоординиран, нееднозначен и противоречив*. В тази връзка е необходимо да потърсят механизми за *по-добра и ефективна координация на усилията на всички институции и звена*, ангажирани в този процес.

4. Осъществяване на адекватен финансов контрол върху изразходването на средства

Резултатите от осъществения мониторинг дават основание за повдигане на два въпроса, които следва да намерят своето адекватно решение:

- *По какъв начин и на каква периодична база се осъществява финансовият контрол върху дейността на доставчиците на социални услуги?*
- *Кой контролира общините в случаите, в които те самите са доставчици на социални услуги?*

Формалният отговор на първия въпрос е че общините осъществяват контрол върху финансовите средства, израз във връзка с разглежданите социални услуги. Данните от наблюдението показват, че няма случаи на извършен финансов одит на дейността доставчиците на социални услуги. За

разлика от плановете проверки, осъществявани от институциите (ДАЗД и АСП), не са представени данни за осъществен финансовият контрол от общините през последната една година. Това обстоятелство налага необходимостта от предприемане на коригиращи действия в тази насока.

Към настоящия етап няма задоволителен отговор на втория въпрос. Като доставчик на услуги общините са в двойствена роля: От една страна те са обект на контрол от органите на АСП и ДАЗД за качеството на предоставяните услуги – т.е. могат да им бъдат дадени предписания, както и да бъдат наложени административни наказания, но не могат да бъдат закрити услугите, независимо с какво качество са те. От друга страна, общините притежават контролни функции върху разходването на публичните средства и поради това те следва да контролират самите себе си като доставчик на социални услуги. Случаите, в които контролиращият и контролираният са един и същи субект, не съответстват на *стандартите за ефективен контрол, адекватно управление и превенция на злоупотребите*. В тази връзка е необходимо да бъдат търсени механизми, гарантиращи спазването на тези стандарти.

5. Насърчаване на форми на взаимодействие, при които периодично се обменя практическа информация не само относно възникналите проблеми, но и относно работещи модели на сътрудничество, добри практики и т. н.

Едно от основните постижения на системата, което се констатира в резултат на проучването е, че *съществува общ дух на подкрепа и съпричастност към проблемите, свързани със социалните услуги и тяхното реформиране*. Доставчиците споделят, че винаги са намирали подкрепа и разбиране от всички специализирани органи, съществуващи на територията на областта и на по-високо ниво. *Тази подкрепа е главно методическа и организационна*. Също така не се констатира проблеми във взаимодействието с други институции, извън системата на социалните грижи. Такива взаимодействия, обаче, са сравнително ограничени и се създава усещането за относителна затвореност на участниците в системата. В тази връзка е необходимо насочването на усилията за:

- А) *Развиване на съществуващите форми на сътрудничество и*
- Б) *Създаване на нови форми,*

който да доведат до устойчиво взаимодействие между основните актьори.

В контекста на първата насока е следва да се подчертае положителната оценка за *практиката на общини, които делегират услуги и работят в сътрудничество с неправителствения сектор*. Динамичната работа на гражданските организации създава потенциал и въвежда модели за работа, които носят иновативен характер и обществена подкрепа, от която се нуждае секторът на социалните грижи за деца в риск. По този начин се използва целия местен потенциал, създава се конкуренция между доставчиците на социални услуги, което се отразява в положителна насока и на тяхното качество.

Добра практика, която следва да бъде оценена положително, е и *включването на доставчиците в различни формати за сътрудничество на общинско и регионално ниво*, като например Обществен съвет към Общинския

съвет, Областния съвет за превенция и противодействие на корупцията, Комисията за детето или Областния механизъм за деинституционализация на социалните услуги за деца.

В перспектива би било удачно да се установи практика за *провеждане на ежемесечни срещи* (там, където не се прилага тази практика), така че всички ангажирани участници в процеса да могат да предоставят информация за своята работа, да поставят в работен формат възникнали въпроси, да търсят решения както на възникнали текущи въпроси, така и на въпроси от стратегическо значение за тяхната успешна работа.

За постигане на целите, свързани с ефективна социална интеграция, както приемната грижа, така и социалните услуги за деца от резидентен тип трябва да получават *по-широка обществена подкрепа и ангажираност на различни социални актьори, които имат роля в местната общност*. В тази връзка е налице неизползван потенциал за *сътрудничество с медиите, бизнеса и неправителствени организации*, които не работят в конкретната сфера на социалните дейности.

В рамките на втората насока – създаване на нови форми на взаимодействие и нови механизми за сътрудничество, усилията биха могли да се насочат към *делегиране на по-широка правомощия на местните структури за осъществяване на планов контрол* при предоставянето на социални услуги за деца от резидентен тип и изпълнение на предписанията.

Наред с това би било удачно да се създаде *механизъм за обществен надзор както върху работата на доставчиците на социални услуги за деца, така и върху работата на местните структури, които осъществяват контрол върху тази дейност*. За резултатите от тяхната работа следва да бъде осигурена по-висока публичност, така че обществото да бъде запознато с всички аспекти от този процес – как се планират нуждите от предоставянето на социални услуги, каква е оценката на ефективността на постигнатите резултати спрямо вложените публични ресурси, кой извършва надзор върху качеството на предоставяните социални услуги. Комисиите за детето, създадени съгласно чл. 20а. от Закона за закрила на детето, могат да прилагат подобен механизъм, ако законодателно бъдат разширени техните функции и правомощия.